

SYMPOSIUM WILD WATERLAND

Op 31 oktober jongstleden organiseerde onze stichting het symposium Wild Waterland ter gelegenheid van het 25- jarig bestaan. Plaats van handeling Café Ensing in Peize, in het hart van De Onlanden.

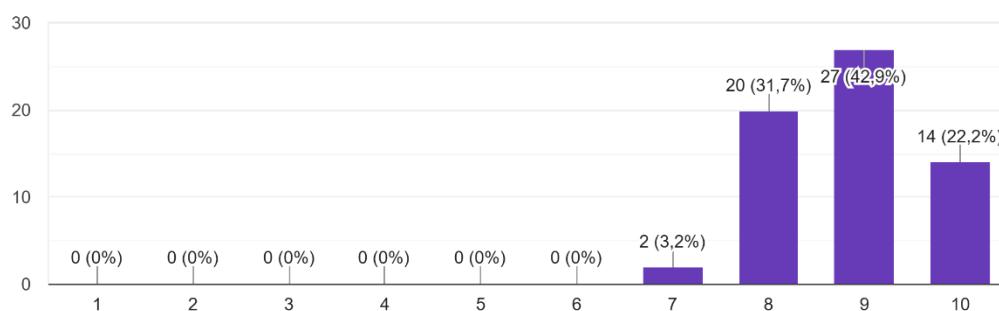
De opkomst was met 123 personen uitstekend. De bezoekers genoten van informatieve en leuke presentaties en ook van een heerlijke vegetarische lunch, met speciale aandacht voor veganistische en glutenvrije dieetwensen. Na afloop bleven veel deelnemers nog even hangen voor een drankje en een praatje.

Een paar dagen later stuurden we een evaluatie-vragenlijst rond. 63 deelnemers vulden deze vragenlijst in. Hieruit bleek dat de waardering voor het symposium zeer hoog was. Een van de respondenten merkte op: *“Prachtige dag, perfect georganiseerd. Jaarlijks herhalen?”*. Daar denken we nog even over na. Vast staat dat wij als bestuur zeer tevreden zijn over het symposium.

Onderstaande grafiek met de waardering gegeven door 63 respondenten spreekt wat ons betreft voor zich.

Hoe waardeert u de dag als geheel. U kunt een rapportcijfer geven van 1 tot 10.

63 antwoorden

Programma

Het programma bestond uit vier sprekers en daar tussen in twee luchtiger onderdelen.

Hieronder vatten we de vier presentaties van de sprekers samen om zo de inhoud van het symposium weer te geven.

Alle presentaties kunnen in hun geheel als pdf worden bekeken. De links vindt u aan het eind van de nieuwsbrief.

Tussen de bedrijven door was er prachtig harpspel van **Ilbina van der Molen** met een uitvoering van De Onlanden Symfonie.

Direct na de pauze was er het spel Petje op Petje af, waarin op luchtige wijze de kennis van het publiek over de Onlanden en van de natuur in het algemeen spelenderwijs werd getoetst.

Wel jammer dat niemand geloofde in het bestaan van de Pacific Tree Octopus *Cephalopodus arboreum*

Een Schone Schil voor de Onlanden - Jaap van der Steen

Bioloog Jaap van der Steen is bestuurslid van Stichting Natuurbelang De Onlanden. Hij heeft brede kennis van natuur in het algemeen en van de natuur in De Onlanden.

De presentatie Een Schone Schil voor De Onlanden opent zeer verrassend met de aanwezigheid van De Onlanden zelf! Ze neemt spontaan het woord en Jaap reageert met een aantal vragen. De Onlanden geeft aan dat er wat haar betreft nog wel wat dingen kunnen worden verbeterd, al heeft ze ook alle lof voor de activiteiten die de natuurorganisaties ontplooiën. Wel zou ze graag wat meer variatie laten zien, een aantal grote grazers (een eland wellicht?) zou welkom zijn om dat te realiseren.

Het water dat de Onlanden instroomt is veel te voedselrijk en het bevat veel te veel meststoffen. Ze krijgt er maar buikpijn van. Verder zou het mooi zijn, aldus De Onlanden, als het autoverkeer zo veel mogelijk uit de Onlanden zou verdwijnen en dat honden niet meer loslopen. Misschien dat ook die enorme elektriciteitsmasten ondergronds kunnen?

Na deze verrassende interventie van de hoofdrolspeler van vandaag ontvouwde Jaap de visie van Stichting Natuurbelang De Onlanden op de directe omgeving van de Onlanden. Deze visie kunt u integraal vinden op onze website. Klik [maar hier](#).

Schone Schil

Onze maatschappij staat voor grote uitdagingen. Om er een paar te noemen: het klimaat verandert, het aantal planten- en diersoorten neemt af, drinkwater wordt schaars en de manier waarop we eten en ons voedsel verbouwen vraagt om verandering.

De Onlanden is niet een op zichzelfstaand gebied maar maakt deel uit van een groter geheel, verbonden door water. Ze wordt gevoed door de beken van het Eelder- en Peizerdiep die op het

Drents Plateau ontspringen. Benedenstrooms vindt het water uit De Onlanden haar weg via het Reitdiep naar de Waddenzee.

Het eerste element dat moet worden verbeterd is de kwaliteit van het oppervlaktewater. Het is veel te voedselrijk als gevolg van agrarische activiteiten. De opvang van water in het waterbergingsgebied is van zeer groot maatschappelijk belang. Er is gekozen voor verhoging van het waterpeil in extreme situaties, maar het zou volgens ons beter zijn om het oppervlak van de waterberging sterk te vergroten en water op te vangen in de bovenlopen van de beken. Dan blijft het water veel langer in het systeem en blijft er ook in de zomer water beschikbaar voor agrarische activiteiten.

Het zou helemaal mooi zijn als het oppervlaktewater zo schoon zou zijn dat het weer zou kunnen worden gebruikt voor drinkwaterwinning.

Binnen de bebouwde gebieden liggen ook kansen. Bijvoorbeeld door het aanleggen van groene schooltuinen en door voedselbossen aan te planten. Weet wat je eet! Vergroening van industriegebieden (met inheemse planten!) helpt ook, net als het herstellen van houtwallen. Al deze dingen dragen bij aan verbetering van de biodiversiteit en bewustzijn van de waarde van de natuur om ons heen.

De cruciale rol van schoon grondwater in de Onlanden - Ab Grootjans

Ab Grootjans is emeritus hoogleraar eco-hydrologie, een multidisciplinair vakgebied dat zich bezighoudt met herstel van aangetaste natte ecosystemen. Een belangrijke vraag daarbij is hoe veranderend landgebruik en klimaat het voortbestaan van wetlands beïnvloeden.

Waarom is schoon grondwater belangrijk?

Oud water is schoon. Oppervlaktewater is niet meer schoon.

In 2024 zijn in Noord-Nederland 34 projecten floristisch geëvalueerd. En wat bleek?

Gebieden die voornamelijk door grondwater werden gevoed scoorden veel hoger dan gebieden die voornamelijk door oppervlaktewater werden beïnvloed. De Onlanden scoorden floristisch gezien slecht. Met andere woorden: het is van groot belang voor de natuur om het grondwatersysteem zo goed mogelijk te beschermen. Dus niet ongelimiteerd grondwater oppompen voor drinkwaterwinning en voor beregening van gewassen.

De Onlanden, nieuwe natuur van de toekomst - Liesbeth Bakker

Liesbeth Bakker is wetland- en wildlife ecooloog en doet onderzoek naar het effect van grazende dieren en waterpeilfluctuaties op biodiversiteit, ecosysteemfuncties en landschapsstructuur in moerassen en graslanden. Ze is senior onderzoeker aan het Nederlands Instituut voor Ecologie (NIOO-KNAW) en buitengewoon hoogleraar Rewilding Ecology aan Wageningen Universiteit.

Rewilding

Wat is rewilding?

Rewilding is een vorm van ecosysteem-herstel door meer ruimte te geven aan natuurlijke processen.

De aanleiding voor natuurherstel, onder andere door rewilding toe te passen is de afnemende biodiversiteit.

De belangrijkste oorzaak voor de afnemende biodiversiteit is het verdwijnen van habitats.

Er is als gevolg van menselijk handelen steeds minder ruimte en minder diversiteit - variatie - in de beschikbare leefgebieden voor de natuur.

Zowel de kwaliteit als de kwantiteit van de leefgebieden neemt af.

In schema gezet:

Belangrijkste bedreigingen

Habitat kwaliteitsverlies

Habitat verlies

Jagen

Oplossing

Habitat kwaliteits verbetering

Nieuw habitat maken

Stoppen of verminderen van jacht en visserij tot duurzaam niveau

Er zijn twee vormen van rewilding, namelijk a-biotische rewilding en trofische rewilding.

Voorbeelden van a-biotische rewilding zijn het laten stuiven van duinen en ruimte geven aan water. Dit laatste is in De Onlanden goed te zien. Sinds de komst van de waterberging is het landschap sterk veranderd en is de biodiversiteit toegenomen. Een mooi voorbeeld van toegenomen biodiversiteit als gevolg van natuurlijke processen.

Trofische rewilding is het gevolg van activiteiten van biologische actoren, zoals dieren. Bijvoorbeeld de bever, die door het bouwen van dammen nieuwe landschappen maakt en de wolf, die de vraadruk van herten en zwijnen terugdringt, waardoor bosverjonging weer een kans krijgt.

Een belangrijke factor voor het succes van rewilding is het aangaan van allianties met activiteiten die nodig zijn om de gevolgen van klimaatverandering voor te zijn. In Nederland bijvoorbeeld het aanleggen van waterbergingen.

De natuur als bondgenoot in het aanpassen aan de klimaatverandering.

Natuurinclusief boeren, Natuurlijk Goed - Sytze en Jurjen van der Goot

Sytze en zijn zoon Jurjen werken op natuur-inclusieve wijze in de Onlanden op hun boerderij 't Hoogeveld in Eelde. Hun biologisch vleesveebedrijf beheert in samenwerking met Natuurmonumenten een gebied van 600 hectare in De Onlanden.

Sytze en Jurjen van der Goot werken samen in hun maatschap 't Hoogeveld. Ze hebben 500 Limousin koeien en daarnaast 50 Schotse Hooglanders en Herefords, alsmede 50 schapen en 25 Exmoor pony's. Ze werken op natuur-inclusieve wijze. Het meeste land wordt gepacht van Natuurmonumenten via een erfpachtconstructie. Dit geeft zekerheid op de lange termijn. Hun vee graast in de Onlanden en draagt bij aan het beheer van het gebied. Op akkers wordt graan verbouwd dat voedsel voor de dieren oplevert en stro. Een deel van hun werk bestaat ook uit het plegen van onderhoud aan rasters, paden, borden en dergelijke. Ook op maatschappelijk terrein zijn ze actief, door het geven van excursies en door hun deelname aan Terra Start.

Nog even tevreden terugkijken

Wij zijn enorm blij met de vele positieve reacties die we kregen na afloop van het symposium.

Een paar quotes willen we hier met jullie delen.

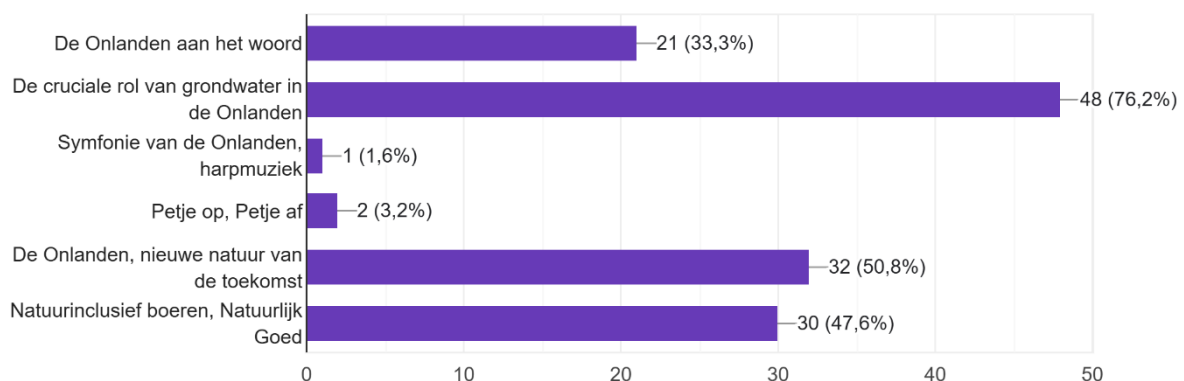
“Jullie zijn vernieuwend bezig de laatste jaren. Behoud de lange termijn activiteiten (monitoring, educatie en communicatie) en blijf komen met nieuwe inzichten, visies (zoals 'schone schil') en durf stelling te nemen tegen alles wat de Onlanden voor de toekomst bedreigt of aantast als zelfredzaam beekdalsysteem!!”.

“Ga zo door. We hebben ons gisteren al aangemeld om Onlander te worden”.

“Donateurs betrokken blijven houden bij de Stichting. Dit symposium vond ik een zeer geslaagde dag om je weer even opnieuw te realiseren waarom deze Stichting zo belangrijk is”.

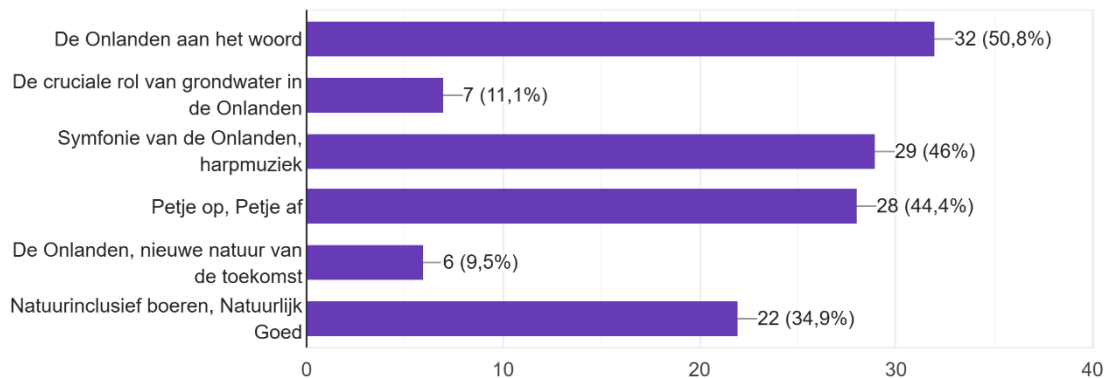
De presentaties werden hoog gewaardeerd. Daar zijn we ook heel blij mee, want we hebben vanaf het begin van de organisatie van het symposium ingezet op kwalitatief zeer goede sprekers met een duidelijk beeld van de Onlanden en wat daar voor nodig is. De grafieken spreken voor zich.

Wat was voor u het meest informatieve onderdeel of onderdelen? Meerdere antwoorden mogelijk
63 antwoorden

Wat was voor u het leukste onderdeel of onderdelen? Meerdere antwoorden mogelijk

63 antwoorden

Tot slot

Was alles dan totaal perfect? Nee. Het overgrote deel wel. De locatie, goed bereikbaar en tot ons genoeg stonden er veel fietsen voor de deur. De lunch? Prima. Geluid? Ook. Sfeer? Uitstekend. Drinkjes na afloop? Smaakten prima.

We hadden wel wat beter kunnen opletten bij de zaalindeling. Achterin was wel erg ver weg en was het scherm niet heel goed te zien. En er was een misverstand rond het serveren van thee tijdens het middagprogramma.

Dit werd terecht een paar keer genoemd in de feedback en we zijn het er van harte mee eens.

"Bij de organisatie van toekomstige lezingen / symposia: een andere zaalindeling hanteren. Nu zaten veel mensen ver van het podium af of met de rug naar het scherm. Alternatief: stoelen in de arena-opstelling voor de lezing en statafels (voor de nodige beweging) tijdens de lunch. Over de lunch mag ook gezegd worden dat deze tiptop verzorgd was: heerlijke broodjes en soep en alles vega: goed gedaan!"

En waar we als stichting werkelijk ook heel erg blij mee zijn is het grote aantal nieuwe aanmeldingen als donateur. Fantastisch.

Nog een paar foto's om na te genieten.

De volledige presentaties staan online op onze website [De Onlanden | Stichting Natuurbelang De Onlanden](#)

Hieronder kunt u doorklikken naar de pdf versies van de 4 presentaties.

[Een Schone Schil voor De Onlanden](#)

[De cruciale rol van grondwater in de Onlanden](#)

[De Onlanden, nieuwe natuur voor de toekomst](#)

[Natuurinclusief boeren, Natuurlijk Goed](#)